

<https://www.youtube.com/watch?v=usNsCeOV4GM>

Kultúra a každodennost

Sociologie kultury, jaro 24

Týždeň 06

Alica Synek Rétiová

Rituály kmeňa Nacirema

- *Jak se vám jeví rituály těla kmene Nacirema?*
- *Které jejich zvyky vám připadají nejpodivnější a proč?*
- *Připadají vám některé zvyky zbytečné, kruté, nesmyslné? Proč?*
- *Jak byste zhodnotili naciremské rituály z hlediska našich vzorců chování, zvyků, hodnot?*

Nacirema – American

Kultúra je všade

- Kultúra ako špecifická sféra (kultúrny priemysel, kultúrne artefakty, vysoká kultúra, populárna kultúra, kultúrny kapitál)
- Kultúra ako celkový spôsob života – sieť významov (Clifford Geertz)

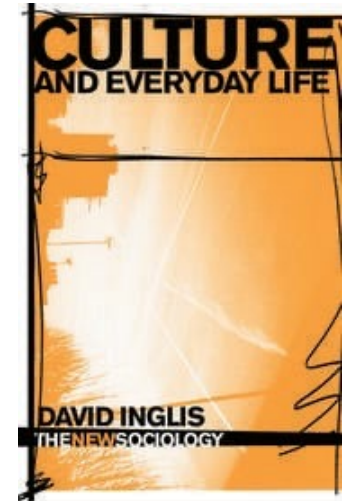
Rutina a každodennosť

- Byť ľudskou bytosťou znamená vedieť, čo robím a prečo to robím
- Rutina je ústredný prvok autonómie jedinca – eliminuje chaos
- Praktické vedomie – kotva pocitu **ontologického bezpečia**

(Giddens 1991 – Modernity and Self-Identity)

David Inglis o kultúre

1. Zdieľané vzorce ideí, hodnôt a viery
2. Variuje od skupiny k skupine
3. Nositeľka významu – dáva svetu zmysluplnosť (jazyk)
4. Podmieňuje motivácie ľudí jednať určitým spôsobom
5. Vtelená v symboloch a artefaktoch
6. Výsledok učenia
7. Výsledok ľudských aktivít – arbitrárny charakter
8. Zviazaná s formami spoločenskej moci

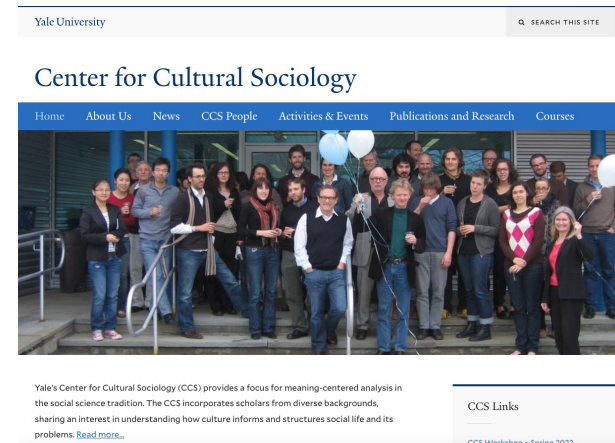
Od sociológie kultúry ku kultúrnej sociológii

- Jeffrey C. Alexander (1947)
- Center for Cultural Sociology (Yale University)
- Tzv. “silný program kultúrnej sociológie”

- Kultúra je determinantom spoločenského života
- Bez kultúry nie je možná komunikácia, jednanie a medziľudská interakcia

“[E]very action, no matter how instrumental, reflexive or coerced vis-a-vis its external environments, is embedded to some extent in a horizon of affect and meaning”

(J. C. Alexander 2003: 12 – The Meanings of Social Life)

Myšlienkové vplyvy kultúrnej sociológie

- Durkheim: Elementárne formy náboženského života
  - kultúra je spätá s významom
  - posvätné vs. profánne ako základná dichotómia spoločenského života
- Symbolická antropológia (1960s-1970s)
  - M. Douglas
  - C. Geertz
- Lingvistický obrat vo filozofii
- Štrukturalizmus a hermeneutika

Štrukturálna hermeneutika

- Hermeneutika = náuka o interpretácii významu
- Štrukturalizmus = hľadá vzorce jednania, význam zakotvený v rozdiel
- Bez štruktúry niet významu a bez významu štruktúry

C. Lévi-Strauss: štúdium kultúry je ako geológia:

hlboké štruktúry → povrchové variácie

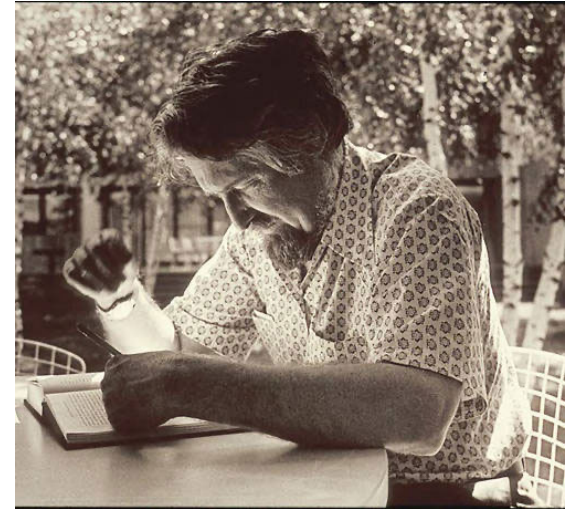
Diskutujte

- Aké úkony vášho bežného dňa vykonávate automaticky (bez hlbšieho premýšľania)?
- Prečo sú pre vás práve tieto rutinné úkony dôležité? Aký význam im pripisujete?
- Aké vzorce ideí a hodnôt by sa dali identifikovať v pozadí vašich bežných rutín?

Zhustený popis – C. Geertz (1926-2006)

- Základ etnografickej metódy
- Štúdium symbolickej dimenzie sociálneho života
- Thin vs. thick description
  - Mrknutie: tik, spiknutie, paródia, nacvičovanie paródie, falošné mrknutie → nie len čo sa deje, ale s akým významom sa to deje

**BELIEVING, WITH MAX WEBER, THAT
MAN IS AN ANIMAL SUSPENDED IN
WEBS OF SIGNIFICANCE HE HIMSELF
HAS SPUN, I TAKE CULTURE TO BE
THOSE WEBS, AND THE ANALYSIS OF IT
TO BE THEREFORE NOT AN
EXPERIMENTAL SCIENCE IN SEARCH OF
LAW BUT AN INTERPRETIVE ONE IN
SEARCH OF MEANING.**

- CLIFFORD GEERTZ -

Sociológia kultúry vs. kultúrna sociológia

- Kultúra má byť vysvetlená
- Kultúra je závislá premenná
- Kultúra vyplýva zo sociálnej štruktúry
- Thin description (zvecnenie)
- Abstraktná kauzalita

- Kultúra má schopnosť vysvetľovať
- Kultúra je nezávislá premenná
- Kultúra má (analytickú) nezávislosť od sociálnej štruktúry
- Thick description (interpretácia)
- Pozornosť k detailom, ku konkrétnemu

Tampopo (1985)

<https://www.youtube.com/watch?v=csyMHLaWuSA>

(Spaghetti scene 00:24:00)

Písomná skúška na doma

- 1 povinná a 3 povinne voliteľné otázky (4 dohromady)
- Odpoveď esejovou formou (min. 200 slov)
- Každá otázka – jeden zdroj zo sylabu + možnosť využiť iné zdroje
- Minimum priamych citácií
- Etické štandardy sú nutnosť
- Termín: streda 03.04.2024 (23:59)
- Max 40 bodov